

Tiarps gård i Söndrum-Vapnö församling

Efter de att Vapnö fideikommiss upphörde genom lagändring 1964 förändrades arvsföretaget av fideikommissets gårdar. Erik Stael von Holstein avled 1968 och blev därför den siste fideikommissarien på Vapnö gods. Arvsföretaget fick dock göras med vissa förbehåll fortfarande där äldste sonen Sperling blev tillskiftad huvudgården Vapnö samt gårdarna Ågarp, Bjällbo, Blomstervången, Källstorp och Staelsbo m.fl. andra mindre gårdar.

Elisabeth blev tillskiftad Tiarps gård 1972 som då blev en fristående gård med fastighetsbeteckningen Tiarp 12:6. Hon flyttade in i slottet på Tiarp 1974.

Tiarps slott byggdes upp år 1884 av dåvarande arrendatorn på gården Gustav W Pripp. Slottet byggdes av tegelsten från gårdens egna lertäkt som fanns ca 500 öster om gården. Tegelbruket lades sedan ner kort tid därefter och där byggdes sedan upp ett torp istället som kallades Bruket.

Gustav W Pripp var gift med dåvarande fideikommissariens dotter Ellen och skapade denna gård som då bestod av 600 tunnland (300 ha) och innefattade även gården Styrdal. Under denna tid lät Pripp också bygga en egen väg in till Halmstad över slätten den s.k. Tiarpsvägen som då gick rak över där dagens startbana på Halmstad Flygplats med FMTS.

Tidigare hade åtta åbobönder brukat dessa marker i flera generationer där den nya storgården skulle byggas upp. Alla dessa torp fick flyttas upp till kanten av Nyårsåsen och där börja odla ny mark.

Kricken och Källdalen är några torp som fick flytta längre upp på Nyårsåsen och fortfarande finns kvar där idag och lyder under Tiarps gård.

Storgården krävde givetvis arbetskraft och ett antal torp började byggas upp inom Tiarps skifteslag. På kanten av Nyårsåsen väster om Tiarps gård utvecklades också stenhuggeriverksamheten där torparna på detta sätt började förtjäna pengar genom försäljning av huggen sten. Genom ensittarlagen som tillkom under åren 1925 och fram till 1940-talet kunde torparna börja och friköpa sina torp och i vissa fall även köpa den åkermarken som de hade iordningsställt och odlat upp. Idag är det många ut av dessa fastigheter som nu finns kvar och har blivit egna hem och gårdar i Tiarps by.

Efter Pripp följde ett antal olika arrendatorer på Tiarps gård som var ett skifteslag under Vapnö fideikommiss. Den siste arrendatorn som brukade och bodde på slottet var Joel Månsson som bedrev lantbruk med mjölkkor och hade ungdjur fram till år 1958. Därefter tog sedan fideikommisset själva över brukandet av åkermarken och gårdens ekonomibyggnader.

Tiarps slott var sedan under några år i början på 1960-talet en bostad för skulptören Valter Bengtsson och hans familj. Slutet av 1960-talet blev Tiarps slott ett Kulturcentrum där bl.a. några skådespelare gästade och bebodde slottet under sommartid.

Stenbrott har bedrivits även i modern tid på Tiarp uppe på Nyårsåsen. Karlshamn Granit började bryta sten (gnejs) 1982 till 1995. Därefter kom Emmaboda Granit och fortsatte till 2007. Efterbehandling av tækten blev dock aldrig genomförd av Emma Granit AB.

Elisabeth bedrev under många år hästuppfödning på gården fram till sin död 2006. På Tiarps gård fanns också en godkänd fältrittbana för SM-tävlingar. Större delen av gårdens åkermark har under Elisabeths tid som ägare varit utarrenderad till andra brukare som Vapnö gård och Hovgård i Söndrum.

Efter Elisabeth Stael von Holstein tillträdde dottern Theresé von Rosen som ny ägare till Tiarps gård år 2007. Theresé startade då upp ett ridcentrum på gården. Theresé lät riva den gamla ladan och uppförde där ett större ridhus. Tiarps gårds gamla kostall byggdes också om och kunde sedan ge plats för ett trettiotal inackorderingshästar. Therese har som tidigare ägare valt att arrendera ut större delen av gårdens ca 200 hektar åkermark till Vapnö gård numera mer känd under benämningen Wapnö AB.

Bergtækten på Tiarp började miljöprövas på nytt 2010. Sökanden var Kross och Berg AB som efter några omprövningar beviljades tillstånd för brytning av berg samt bedrivandet av vattenverksamhet under 15 år. Högsta Domstolens slog fast sitt domstolsbeslut 2016-11-09.

Hembygdssektionen